

החלקה העגולה

ה.ק.מורתי

מהרג'ה וויג'יה וויקראם שלט באחת המדינות של הודו. הוא היה שליט צודק וישר, טוב-לב ונדיב. יום אחד כפרי עני הגיע לארמונו. הוא נעצר בכניסה על ידי שומר. הכפרי ביקש לפגוש את המהרג'ה. הוא היה רזה ומורעב. בגדיו היו מלאי תיקונים של קרעים. ברור היה שהוא עני מאוד. השומר הביט עליו בבוז. "שרץ הארץ" הוא קרא בקול גס "חזור לאן שאתה שייך. המהרג'ה עסוק עכשיו בישיבה עם היועצים שלו. אין לו זמן לאנשים כמוך". השומר שגויס רק עתה וגאה על תפקידו ניסה לגרש את הכפרי משער הארמון.

"אבל אני נתין שלו. וחובתו לדאוג לנתינים, לצורכיהם ולדרך החיים שלהם" קרא הכפרי.

"אתה רוצה לומר לי איך המהרג'ה צריך לנהל את המדינה?" זעק השומר בכעס וניסה שוב לגרש אותו מפניו.

המהרג'ה הביט עליו היטב. האיש היה רזה כמו שלד, אך קולו היה צלול והוא הציג את בעייתו יפה, דיבר ברצף ולא גמגם כמו רבים אחרים כאשר באו פנים

"אמתין כאן" אמר הכפרי.
"תמתין, תמתין עד שהפרות תחזורנה הביתה" צחק השומר בבוז.

אך צחוקו פסק כשראה פתאום את מהרג'ה וויג'יה וויקראם מתקרב לשער האמון. יחד אתו היה גם היועץ הראשי שלו, פנדיט ווידיהסגר. השומר דחף את הכפרי הצדה ובעצמו נעמד זקוף. כשהמהרג'ה הגיע לשער השומר הצדיע לו ואמר "תבורך מהרג'ה וויג'יה וויקראם".

הכפרי חזר אחריו על הברכה. קולו היה צרוד אך חזק. המהרג'ה שמע אותו ופנה אליו. הכפרי קד קידה.

המהרג'ה חייך לכפרי. "מה מביא אותך הנה, ידידי?" שאל.

"הו מהרג'ה אציל, אני איש עני. אין לי אדמה. אני עובד על אדמות של אחרים אך מרוויח רק שכר נמוך, ולפעמים אינני מוצא עבודה בכלל. ואז אני גווע נרעב, וכך גם אישתי וילדי. אנא, תן לי חלקת אדמה. חלקה שעליה אוכל לעבוד ולגדל מזון מספיק כדי לפרנס את משפחתי." האיש דיבר בקול ברור.

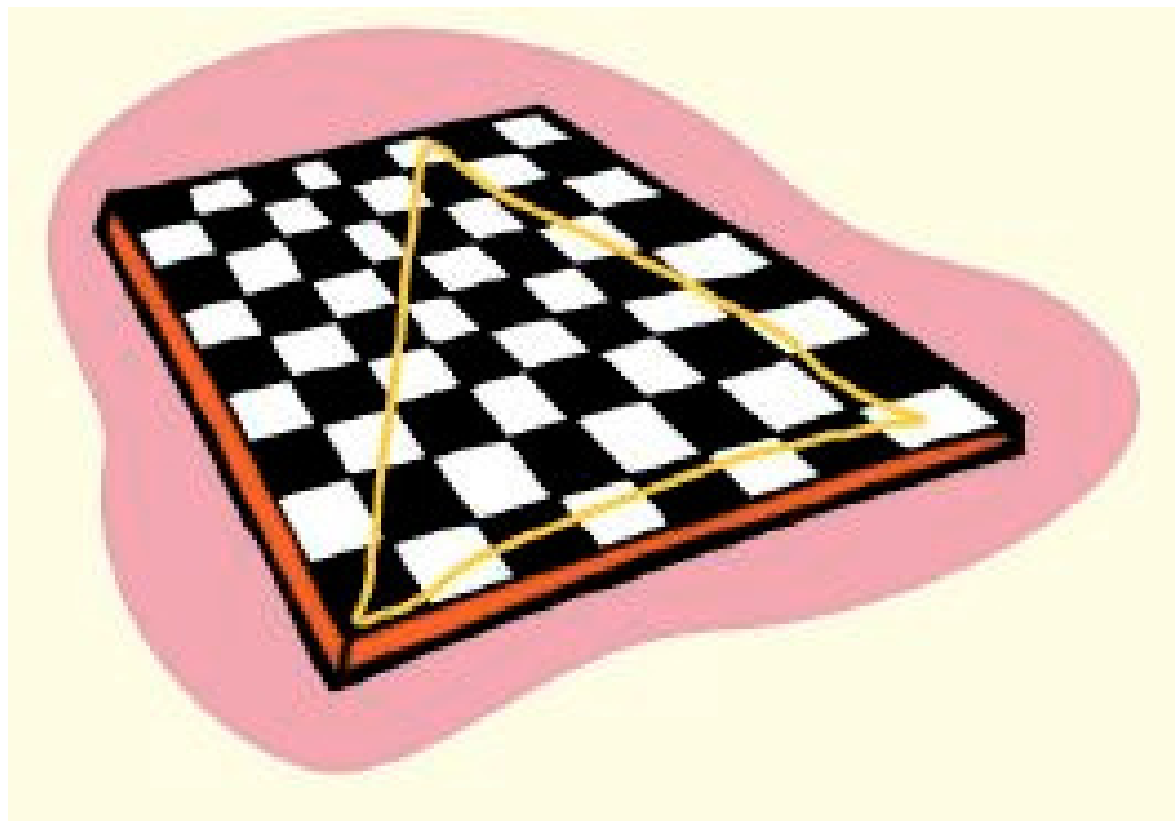
ועכשיו אני חי בעוני. רק חלקת אדמה קטנה יכולה להציל אותי מרעב." הכפרי הפסיק לדבר. "מה? למדת אצל פנדיט וויג'איסווארה? הוא היה האיש החכם ביותר במדינה שלנו. הוא חסר לנו מאוד היום" נאנח המהרג'ה, ואז פנה לפנדיט ווידיהסגר ואמר "תן לו מה שהוא מבקש." "כן מהרג'ה" ענה לפנדיט ווידיהסגר. "איפה תקציב לו אדמה?" "יש אדמות לא מעובדות מזרחית מעיר הבירה. כבר

מול פנים עם המהרג'ה. זה עשה רושם על השליט. "אתה מדבר טוב, בחורי". דברי הכפרי מצאו חן בעיני המהרג'ה.

"כבודו! כשהייתי נער למדתי אצל פנדיט וויג'איסווארה. הוא לימד אותי קרוא וכתוב ולספור. הוא הסביר לי צורות רבועים ועיגולים. הוא לימד אותי לחשב היקף צורות, ושטח ונפח שלהן. זה היה קשה, אבל המורה שלי היה סבלני. הוא הסביר לי כל פרט שוב ושוב. רציתי ללמוד וותר, אך הוא מת לפתע. אילו רק חי יותר, הייתי יכול ללמוד עוד ולהיות מורה.

המהרג'ה ציווה להביא לוח שח-מט ואורך של חבל.
השומר יצא לרגע והביא את הדברים.
"כעת נראה את הצגתך, בחור" אמר המהרג'ה והניף
את ידו. הכפרי ישב על הרצפה ברגליים שלובות ושם
את לוח השח-מט לפניו. על הלוח שם את החבל
בצורת משולש, ואז פנה למהרג'ה ואמר

הכנו שם שטחים והוקמו חוות אחדות. נוכל לתת לו
שם קצת קרקע. "ענה השר.
"כמה אדמה דרוש לך?" שאל המהרג'ה.
"חלקה עגולה בעלת היקף של עשרת אלפי רגל."
ענה הכפרי מיד. "היקף! מה עניין היקף לכך? מעולם
עוד לא שמענו בקשה כזו. בדרך כלל אנשים מבקשים
דונם או שניים של אדמה. הם דואגים לשטח ולא
להיקף" היועץ הרים במקצת את קולו.
"הו מכובדי! האם קבצן יכול להיות בורר? אקבל מה
שתתנו לי. אך רצית לדעת מה רצוני וביטאתי את
בקשתי" הכפרי דיבר בנימוס אך ברורות.
מהרג'ה וויג'יה וויקראם הביט בעיניו של האיש ושאל
"דומני שאתה חושב על משהו מיוחד. מה זה?"
"הוד רוממותו, תוביל אותי לחצר הארמון. תנו לי חבל
באורך זרוע שלי ולוח שח-מט. אסביר לכם מדוע
היקף הוא חשוב כל כך." האיש קד קידה.
"בוא אתי" אמר המהרג'ה והלך חזרה לחצר. שומרים
הביאו מספר כיסאות והעמידו אותם שם. המהרג'ה
התיישב וכך גם היועץ פנדיט ווידיהסגר. הכפרי ישב
תחתיו על אבני החצר.

"אבל גודל השטחים הוא שונה. אנא, בדוק את הרשימה. תראה שבמעגל נמנה מספר הרבועים הגדול ביותר, כלומר השטח שלו הוא הגדול מכולם" הסביר.

"זה יוצא מן הכלל! אבל איך ידעת זאת?"
"הוד רוממותו! אני חייב זאת למורי פנדיט וויג'איסווארה" והאיש ספק את ידיו לאות הכבוד.
"יפה ידידי. תקבל את חלקת האדמה העגולה שלך, אבל גם עוד משהו. מעתה גם תהיה ליועץ בארמון שלי" והמהרג'ה שם את ידו על כתף האיש כדי להביע לו את הערכתו.

"אם רצונך, בקש ממי שבין הנוכחים לספור את הרבועים שבתוך המשולש. שיספור כל הרבועים השלמים וגם כאלה שרובם בתוך המשולש, אבל ידלג על אלה שרק חלקם קטן במשולש" הציג הכפרי את התנאים.

"האם אתה מוכן לעשות זאת, פנדיט ג'י?" המהרג'ה פנה לשר שלו.

"ברצון, אדוני" הפנדיט קם ממקומו, התכופף מעל הלוח וספר את הרבועים.

"זה שטח המשולש, כבודו" הצביע הכפרי.
"אני מבין" אמר המהרג'ה.

עכשיו הכפרי יצר רבוע על לוח השח-מט. שוב ספר פנדיט ווידיהסגר את הרבועים בתוך הצורה ורשם את מספרם.

הכפרי המשיך ליצור צורות אחרות, מעגל, משושה ומלבן, והשר רשם את מספר הרבועים שבהם.
כעת הכפרי לקח את דף הרישום והציג אותו לפני המהרג'ה. "הוד רוממותו! אורך החבל הוא שווה בכל המקרים ולכן לכל הצורות אותו ההיקף."
"זה נכון" הסכים המהרג'ה.